

**Historisch
College
FNI**

Jaarbericht 2023

Auteur: Hugo Schalkwijk
Bestuurslid Stichting Florence Nightingale Instituut
Conservator FNI bij V&VN

Inhoud

Jaarbericht 2023	1
Het FNI in 2023	2
Dit zijn wij.....	2
Onze missie	2
Dit doen wij.....	2
Voor wie?	3
Eigen historie	3
Het FNI in 2024	3
De organisatie	5
Colofon.....	6

Het FNI in 2024

Dit zijn wij

Het FNI (voorheen Florence Nightingale Instituut) neemt een centrale rol in het borgen en uitdragen van de geschiedenis van de verpleging en verzorging in Nederland.

Onze missie

- Het op innovatieve wijze stimuleren van historische kennis bij verpleegkundigen en verzorgenden via het platform FNI.nl. Het platform draagt daarmee bij aan de identiteitsontwikkeling, het kritisch denken, de positie en de invloed van verpleegkundigen.
- Het ondersteunen van de onmisbaarheid van de verplegende en verzorgende beroepen bij het algemene publiek door het stimuleren en beschikbaar maken van historisch onderzoek.
- Het vanuit een historisch perspectief helpen duiden van de huidige dynamiek in de zorg. En op die wijze actief bijdragen aan oplossingen voor actuele vraagstukken die spelen in de verpleging en verzorging.
- Het bewaken, behouden en verzamelen van het verpleegkundig erfgoed.

Dit doen wij

Het FNI gaat verder met het opbouwen en onderhouden van een verpleegkundig en verzorgend historisch netwerk met de bijbehorende, robuuste academische kennisinfrastructuur, waarin wij een centrale rol vervullen. Onze filosofie is dat wij de collectie op laagdrempelige wijze aanbieden aan een breed publiek. Dit doen wij op verschillende innovatieve wijzen, zowel offline met pop-upexposities, als op het online museum FNI.nl. Verder stimuleert het FNI wetenschappelijk onderzoek naar de geschiedenis van de verpleging en verzorging en helpt bij het uitdragen van deze kennis over de verplegende en verzorgende beroepen in Nederland. Daarnaast streven wij naar

een historische component in de curricula van verpleegkundigen en verzorgenden, bijvoorbeeld door het aanbieden van handzame modules, online tools en gastlessen. Tot slot dragen wij als geregistreerd museum de plicht om onze museumcollectie en archief te bewaken volgens standaarden uit de [Museumnorm 2020](#). Daarnaast streven we naar het verduurzamen van onze collectie door verdere digitalisering en ontsluiting.

Voor wie?

- Verpleegkundigen, verzorgenden en MBO-, HBO- en WO- studenten die zich met de verpleging en verzorging bezig houden.
- Onderzoekers, verplegingswetenschappers en historici die geïnteresseerd zijn in verpleegkundig historisch onderzoek.
- Iedereen die meer wil weten over de geschiedenis van de verpleging en verzorging.

Eigen historie

Geschiedenis inspireert, stimuleert kritisch denken en helpt ons complexe situaties in de huidige maatschappij beter te begrijpen. In de afgelopen decennia, waarin technologische ontwikkelingen elkaar in rap tempo opvolgden, is de wereld waarin wij leven drastisch veranderd. Dat geldt ook voor de verpleegkunde en verzorging. Het bestaande beeld van het werk veranderde echter niet altijd mee. Geschiedenis helpt met het zichtbaar maken van cruciaal verpleegkundig en verzorgend werk en vitale ideeën.

Het Florence Nightingale Instituut opende in 1998 haar deuren als het Nationaal Museum Verpleging en Verzorging in Angerlo. In 2002 verhuisde het museum naar het Witte Huis in Zetten. Sinds 2014 is het museum, onder de naam Florence Nightingale Instituut (FNI), volledig digitaal. Het was een unicum in de museumwereld, dat het FNI bekroond werd met het behalen van de felbegeerde museumregistratie, als eerste Nederlandse online museuminstelling.

Na ruim twintig jaar was het tijd voor een volgende belangrijke stap: de verdere inbedding in de kennisinfrastructuur van verplegend en verzorgend Nederland. In 2019 werd de overstap van het Florence Nightingale Instituut naar de beroepsvereniging V&VN definitief. Dit betekent een duurzame waarborging van het erfgoed van de verplegende beroepen onder de vleugels van V&VN.

Het FNI in 2023 – Al 30 jaar voorop!

Dit jaar vierden we ons 30-jarig jubileum, reden genoeg voor een feestje! Tijdens een drukbezocht symposium stonden we stil bij ons verleden, heden en toekomst. De recent benoemde hoogleraar geschiedenis van de geneeskunde, verpleging en verzorging, Manon Parry, hield een keynote lezing over het nut en de noodzaak van geschiedenis in de zorg. Conservator Hugo Schalkwijk sprak zijn wens uit voor de toekomst: een

inclusiever museum dat recht doet aan de ervaringen van alle verpleegkundigen, verzorgenden en verpleegkundig specialisten in Nederland. Lees hier het volledige [verslag van deze enerverende dag](#).

Activiteiten 2023

Absoluut hoogtepunt van 2023 was de benoeming van prof. dr. Manon S. Parry tot hoogleraar van de geneeskunde, verpleging en verzorging. Ze bekleedt daarmee de eerste leerstoel die specifiek de geschiedenis van de verpleging en verzorging omvat. "Dit is een prachtige kans om de geschiedenis van geneeskunde, verpleging en verzorging met elkaar te verbinden en om de belangrijke rol te demonstreren die het verleden nog steeds speelt in de gezondheidszorg", aldus Parry. De leerstoel kwam tot stand door een samenwerking tussen de Pieter van Foreest Stichting, Stichting Prinsengrachtziekenhuis, het Historisch College FNI van V&VN en het lectoraat Persoonsgerichtheid in een ouder wordende samenleving van Fontys Hogescholen.

Ook dit jaar waren we volop aanwezig in het land, zowel digitaal als fysiek. In totaal gaven we meer dan 20 lezingen en workshops op hogescholen en in zorginstellingen. Daarnaast maakten we twee online tentoonstellingen. In '[De wijkverpleegkundige. Van alle markten thuis!](#)' lieten wij de veelzijdigheid van het wijkverpleegkundig beroep zien en hoe dit zichtbaar is in alle delen van de samenleving. Ook vertelden we de geschiedenis van de ARBO-verpleegkundige, voorheen verbandmeesters, in '[Van verbandmeester tot verpleegkundige](#)'.

Verder stond het afgelopen jaar in het teken van het verbeteren van de bewaaromstandigheden van onze collectie en onze collectieregistratie. Na adviezen van Erfgoed Gelderland schakelden wij Suzanne van Leer, restauratiemedewerker met specifieke kennis op het gebied van collectiebeheer en -behoud, in om dit tijdelijke project op zich te nemen. Samen met de vrijwilligers van FNI heeft zij alle objecten nagekeken, gecontroleerd op schade, zo nodig opnieuw verpakt en anders uitgesteld. Gelijktijdig is de registratie van de collectie gecontroleerd en zijn de achterstanden aangevuld. Een deel van de collectie stoten wij, na het volgen van de LAMO, af naar een rekwisietencollectie. Een beperkt deel stoten wij in zijn geheel af. Dit zullen we in de loop van 2024 doen.

Tot slot stapten wij over van Adlib naar Atlantis. Dit deden wij met behulp van een subsidie uit het programma [Versnellen van het Netwerk Digitaal Erfgoed](#). Met deze overstap zetten wij een grote stap in het NDE-compatibel maken van onze collectie en daarmee het zichtbaar en vindbaar maken van verpleegkundig erfgoed.

Publicaties en media

Onderzoekers Iris van Versendaal en Hugo Schalkwijk publiceerden hun wetenschappelijk onderzoek naar verpleegkundig activisme in het internationale blad [European Journal for Nursing History and Ethics](#). In hun artikel 'Call to action, a history of nurse activism in the Netherlands' betogen zij dat verpleegkundigen en verzorgenden een veel rijkere traditie hebben in actievoeren dan vaak wordt gedacht. Historica Mia Vrijens onderzocht onze historische collectie over de wijkverpleegkunde en publiceerde haar bevindingen in het Nederlands-Vlaams wetenschappelijk tijdschrift [Verpleegkunde](#). Eind 2023 verkreeg Mia Vrijens met succes een [NWO museumbeurs](#), waardoor zij in 2024 vier dagen per week haar onderzoek kan voortzetten.

Hugo Schalkwijk schoof namens het museum aan bij een uitzending van de Publieke Tribune op [NPO Radio 1](#). In dit programma ging Schalkwijk, samen met verpleegkundigen en Coen Verbraak, in gesprek over de veranderende rol van de verpleegkundige. De uitzending is nog steeds terug te luisteren.

Tot slot hebben we meerdere beknopte onderzoeken uitgevoerd naar bekende Nederlandse verpleegkundigen in onze collectie, zoals Anneke van den Bergh-Braam en de leerling-verplegers van Actiegroep Willem. Deze studies zijn gepubliceerd in het [V&VN Magazine](#) (oplage 100.000+) en in [TvZ](#).

Plannen voor 2024

In 2024 bouwen we verder op de stevige basis die we hebben gelegd. Toch zullen we ook enkele noodzakelijke veranderingen doorvoeren. Net als elk ander museum moet ook een digitaal museum eens in de zoveel tijd vernieuwen. Voor ons is die tijd nu aangebroken. De website, inmiddels meer dan 10 jaar oud, is aan vervanging toe. In 2024 gaan we druk aan de slag met het plannen van een nieuw platform dat voldoet aan de eisen van onze snel veranderende digitale wereld.

Daarnaast staat een andere ingrijpende verandering op de agenda: onze naam en ons (beeld)merk. Hoewel we nog niet te veel willen prijsgeven over een eventuele nieuwe naam, kunnen we wel verklappen dat we ons museum in een frisse, nieuwe jas steken die geheel past bij onze positie in het verpleegkundig veld.

Tot slot zoeken we ook volgend jaar naar manieren om onze samenwerking met de Nederlandse Stichting voor Verpleegkundig Erfgoed (SHVB) verder te intensiveren.

De organisatie

Het bestuur vergaderde in 2023 vier keer. Het huidige bestuur bestaat uit:

- Dr. P. Pieterbas Lalleman, RN MA, voorzitter Verpleegkundige, organisatiesocioloog, Hogeschool Utrecht
- R. Robert Simons, penningmeester/secretaris Verpleegkundige (niet praktiserend). Chair at International Federation of Health & Human Rights Organisations (IFHHRO)
- Drs. M. Mireille Hoffmann
- Drs. H. Hugo Schalkwijk, adviseur Historisch College FNI, promovendus Universiteit van Amsterdam
- Em. Prof. Dr. Petrie Roodbol, emeritus hoogleraar verplegingswetenschap

Adviseur

- Hanneke Hillmann, Erevriend en oud-voorzitter FNI

Colofon

Teksten Jaarbericht 2023: Hugo Schalkwijk

Adres

Florence Nightingale Instituut / Historisch College FNI
Industrieweg 6B, 4104 AR Culemborg